

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane po štiri krome na leto, za pol leta dve kroni, za četrť leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krome na leto. — Posamezne številke 20 vin.

:: Telefon štev. 216. ::

C. kr. poštne hran. št. 64.846
Kr. ogrske „ „ „ 15.649

Izhaja 10. in 25. vsakega meseca. — Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cena inseratom po 30 vinarjev od enostopne petit-vrste, za večkratno inseracijo po dogovoru.

Vsebina: Občni zbor Zadružne zveze v Ljubljani. O žetvenih komisijah. Naše poljedelstvo v vojnem času. Zadružni pregled. Gospodarski pregled. Razne objave. Občni zbori.

Občni zbor Zadružne zveze v Ljubljani.

Letošnja glavna skupščina Zadružne zveze v Ljubljani, ki se je vršila dne 10. marca v stebrišču hotela „Union“, je bila zelo številno obiskana. Navzlic temu, da je mnogo odbor-
nikov naših zadrug pod orožjem, so vendar članice odposlale k temu važnemu zborovanju toliko zastopnikov, da je bila udeležba nepričakovano velika.

Občni zbor je ob pol deseti uri dopoldne otvoril Zvezin predsednik dr. J. E. Krek, ki je uvodoma konstatiral sklepčnost, ker je od 591 Zvezinih članic z 3683 glasovi bilo zastopanih 241 članic z 1669 glasovi. Za zapisnikarja imenuje Zvezinega tajnika Anton Kralja, za skrutatorja pa gospoda Antona Mrkuna in I. Končana.

Nato je pozdravil zastopnika deželnega odbora, vč. g. mons. dr. Evgena Lampe in zastopnika c. kr. kmetijske družbe kranjske, ces. svet. Gustava Pirca ter vse zbrane zastopnike včlanjenih zadrug. Nadaljujoč je rekel: „Naš poseben pozdrav veljaj tistim našim sodelavcem, ki se bore za čast domovine in trpe za nas v strelskih jarkih ob Drini

in Savi, v snežnih Karpatih ali na drugih bojiščih. Prepričani smo o njih, da kakor so znali doma izvrševati načelo krščanske ljubezni, da bodo tudi tam izpolnili v polni meri vse, kar jim nalaga sveta prisega. Ponosni smo nanje, pozdravljamo jih in jim želimo, naj bi bil Bog tako dober, da jih privede nazaj zdrave v pomoč njihovim družinam in na delo za skupni blagor naroda. Spominjati se moramo tudi onih naših zadružnikov, ki počivajo pod hladno rušo. Tudi teh je že več, smrt je zarezala globoke brazde v naše vrste. Spominjali se jih bomo hvaležni za vse, kar so dobrega storili za naše ljudstvo, prej v miru in sedaj v boju. S tem spominom združujemo željo, da bi bili z obilnim deležem sprejeti v nebeško zadrugo“.

Ko je predsednik še omenjal bolnega prvega podpredsednika, kanonika Josipa Šiška, je izvajal:

Preteklo poslovno leto je zgodovinsko v povestici našega naroda, naše domovine in tudi našega zadružništva. Ta povestica bo pričala, da je v tem viharnem letu živel doli na jugu narod, zdrav, čil, krepak, razumen, vstrajen, priden, narod, ki je vreden življenja. (Živahno pritrdjevanje). Morda ga ni naroda,

ki bi v teh težkih dneh vkljub vsem težavam in žrtvam, vkljub vsemu natolcevanju in neopravičenemu blatenju ostal miren in resen kakor ravno naš narod. Na združnem polju je ostalo vse mirno, nobena posojilnica ni trpela, kreditno življenje se je razvijalo mirno, odplačevala so se posojila in nalagal denar. Danes, ko vihra vojska že toliko mesecev po naši domovini, moremo reči, da je združništvo močno, morda še močneje nego prej, ker je uspešno prestalo tako silovito skušnjo. Zaupanje ljudstva je ostalo in se je celo povečalo. Kjer so odborniki v večjem številu odšli v boj, prevzeli so drugi njihovo delo in ga vodijo naprej. Hvala jim na tej požrtvovalnosti!

Še nekaj je dokazal ta čas: kako neobhodno potrebna je pri združnem delu pomoč naše duhovščine. Brez njenega sodelovanja bi nikakor ne bi mogli izvršiti tolikega dela. To se mora poudariti. Načelo, da naj se duhovščina umakne od združništva, se pri naših razmerah ne more izvajati. (Odobranje).

V imenu deželnega odbora je skupščino pozdravil deželni odbornik dr. E. Lampe, ki je naglašal, da današnje zborovanje popolnoma soglaša z dolžnostmi, ki jih ima sedaj vsak državljan. Ravno tako važno kakor je stališče naših vojakov v bojni fronti, je stališče onih mož, ki vršijo vsak dan odgovornosti polno službo za narodno gospodarstvo. Naše zadruga so se zelo izkazale, ko so pomagale vzdrževati notranjo gospodarsko moč države. Naj bi se ta sila, ki so jo pokazale združne organizacije, vedno bolj krepila!

V imenu c. kr. kmetijske družbe kranjske je skupščino pozdravil njen ravnatelj, cesarski svetnik Gustav Pirc, povdarjajoč, da bo v bližnji prihodnosti najvažnejša stvar želodčno vprašanje, kateremu bo treba posvetiti vso skrb in da bodo tudi združne organizacije morale po svoje sodelovati, da se to važno vprašanje reši kolikor mogoče ugodno.

Poročilo načelstva

je podal načelstveni ravnatelj Ivan Traven, ki je izvajal:

Splošni politični in gospodarski vzroki so v zadnjih letih vplivali precej občutno tudi na združništvo. Denarno krizo so čutile tudi zadruga. Toda denarni trg se je zboljšal že koncem leta 1913; posebno se je pokazalo to zboljšanje v prvi polovici minulega leta. Denar je prihajal v veliki množini — posebno v nekaterih krajih — v naše denarne zavode, tako, da so ti z lahkoto zadostili ne le potrebam domačega kraja, temveč da jim je denar preostajal in so ga pošiljali Zvezi. Prišla pa je vojna nevarnost. Koncem julija se je pričela mobilizacija. Spočetka so bili ljudje razburjeni in so vsled tega dvigali precejšnje vsote iz posojilnic. Omeniti pa moram, da ljudje v pretežni večini niso dvigali iz strahu pred vojsko, temveč iz potrebe, ker so potrebovali denar za tiste, ki so bili vpoklicani v vojsko. Tako je morala Zveza vsled velikih izplačil, ki so jih imele njene članice, tekom prvega tedna mobilizacije izplačati 700.000 kron.

Proglasil pa se je začetkom meseca avgusta moratorij, ki je denarne zavode spravil nekoliko v zadrego. Ljudje pa so se polagoma uživili v nove razmere in poslovanje zadrug je prišlo polagoma v normalni tir.

Naša združna organizacija je izplačala za podpisano vojno posojilo nad 2,200.000 kron in je s tem pokazala svojo veliko moč.

Strah pred vojsko in bojazen za lastni denar je ponekod sicer zavrl nekoliko poslovanje, kar se je poznalo posebno v tem, da ni bilo novih vlog. Proglašeni moratorij pa je omejil izplačevanje celotnih naložb. Pribiti pa moram to, da se tudi za čas vojske, za čas moratorija ni nikjer ustavilo popolnoma izplačevanje naložb, niti izplačevanje dovoljenih posojil, le omejilo se je. V slučaju potrebe se je šlo tako vlagateljem kakor tudi posojiljemalcem vedno na roke. Kjer se je videlo,

da ljudje res potrebujejo denar, tam so se izplačale tudi večje vsote brez ozira na moratorij in ob enem dali tudi potrebni krediti.

Kar tiče ostale vrste zadrug, bi pripomnil samo to, da delovanje tudi teh ob času vojske ni prenehalo. Intenzivnejše je bilo delo pri kmetijskih in konsumnih društvih, ker je bilo treba posredovati v večji meri kakor prejšnja leta nakup in prodajo gospodarskih in kmetijskih potrebščin. Ob času, ko je manjkalo povsod delavcev, se je posebno pokazala korist strojnih zadrug. Le mlekarske zadruge so za časa mobilizacije trpele, ker je bil oviran prevoz mlečnih izdelkov.

Pisarniško delo.

Revizor Kramaršič je zbolel in ne more opravljati službe že celo leto.

Delo v pisarni je bilo preteklem letu precej obsežno. Zveza je prejela 14.570. dopisov, odposlala pa 16.126. Poleg tega je razposlala še 27 raznih okrožnic.

Pouk.

Vojni dogodki so močno vpivali tudi na združno življenje in delovanje. Načelstvo, ki je imelo v preteklem letu 32 sej, je po izbruhu vojske posvečalo posebno pozornost vsled vojske izpremenjenim razmeram. Zavedalo se je, da ravno združnim organizacijam, ki imajo v gospodarskih stvareh najtesnejši stik z ljudstvom, pripada v tem času važna naloga, da pomirjevalno vplivajo na narod in ga pripravljajo, da se prilagodi novim razmeram. Zveza kot centrala je v teh časih stala svojim članicam na strani, jih obveščala o vseh važnejših dogodkih in jim dajala navodila, po katerih naj se ravnajo pri svojem poslovanju. Omenjam samo važnejše stvari in pa navodila, ki jih je dala Zveza svojim članicam v tem času.

1. Zveza je priporočala posojilnicam, da naj pouče ljudi o varnosti vlog in da se bo kazensko strogo postopalo proti vsem onim, ki bi trosili neosnovane in vznemirljive govo-

rice o denarnih zavodih. Deželni odbor kranjski je razposlal občinam o tej stvari lepake.

2. Glede notranjega poslovanja je priporočala posojilnicam, da ne izplačujejo celotnih vlog, ampak samo zneske, katere ljudje res potrebujejo za vsakdanje potrebščine. Glede večjih iznosov naj se strogo drže odpovednih rokov. Posluje naj se le ob uradnih dnevih.

3. Ko je bil proglašen moratorij, je Zveza obvestila s posebno okrožnico svoje članice in jim dala navodila, kako naj se ravnajo v razmerah, nastalih vsled moratorija.

4. Ko so nekatere posojilnice vsled precejšnjih dvigov hotele obrestno mero za vloge zvišati, jih je Zveza opozorila, naj opuste svojo namero, ker bi njihov korak ne dosegel zaželjenega uspeha.

5. Zveza je opozorila svoje članice, da naj skrbе za nove vloge, v slučaju sile pa lahko dovoljujejo manjša posojila za krajši čas. Vse članice brez izjeme pa se morajo strogo držati discipline tudi glede denarja, ki je naložen pri Zvezi. Omejiti se morajo pri svojem poslovanju, da se pomaga onim zadrugam, ki so v zadregi.

6. Odvišen denar naj se redno pošilja Zvezi, ki je pripravljena med moratorijem vplačane vsote izplačevati brez pridržka. Dolžnikom pa naj posojilnice priporočajo, da plačajo obresti in vračajo tudi nekaj na dolg.

7. Vsled vojnih dogodkov je bilo poklicanih mnogo kmečkih mož pod orožje. Bati se je bilo, da bi utegnili za mlatev, košnjo in jesensko setev primanjkovati delavcev; zato je bilo potrebno, da so mogle strojne zadruge, kjer so ustanovljene, poslovati. Pri nekaterih strojnih zadrugah so šli monterji v vojsko, zato je Zveza priporočala, naj si oskrbe drugih zanesljivih ljudi, ki bi se na licu mesta pri poslujočih zadrugah ogledali in naučili delo.

8. Zveza je po posredovanju deželnega odbora dosegla, da je vlada proglasila bencin za aprovizacijski predmet.

9. Onim štajerskim zadrugam, ki delujejo v krajih, kjer se prideluje veliko hmelja, se je priporočilo, da pouče ljudi, naj hmelj prodajo le proti plačilu v gotovini.

10. Posojilnice, ki delujejo v bolj južnih krajih, je pozvala Zveza, naj zadolžnice in druge vrednostne listine pošljejo k nji v shrambo.

11. Gospodarska in konsumna društva je opozorila, naj zahtevajo pri prodaji blaga vedno takojšnje plačilo. Terjajo naj stare dolžnike, da pridejo do lastnih prometnih sredstev.

12. Da bi se dobil pregled o vplivu vojnih dogodkov na mlekarске zadruge, je Zveza razposlala tem zadrugam poziv, da ji sporoče, ali poslujejo tudi v vojskinem času, ali je mlekar odšel tudi k vojakom, kam se pošilja mleko, koliko na dan, koliko imajo v zalogi še surovega masla, sira itd. in po kakšni ceni prodajajo te izdelke.

13. Ker se je tudi naša zadrúžna organizacija udeležila delovanja Rdečega križa in pomožnih odborov, je Zveza pozvala članice, da ji sporoče, koliko so darovale za podporo v te dobrotvorne svrhe.

14. Najvažnejši predmet, kateremu je načelstvo posvetilo veliko pozornost, je bila aprovizacija. Zveza je stopila v stik z deželnim odborom, da bi se prebivalstvu Kranjske kolikor mogoče po primernih cenah pridobila živila, o katerih se je bilo bati, da jih bo primanjkovalo. Zato je že v okrožnici dne 25. avgusta opozorila zadruge, da bo cena nekaterim živilom gotovo poskočila in je prosila svoje članice, da ji pošljejo približne podatke, kakšna je bila letina v njihovem kraju, katere vrste živil bo morda treba kupovati in koliko množino. Nekaterе zadruge so sicer odgovorile na tozadevno okrožnico, poslale zabeležene podatke, iz katerih je bilo posneti, da bo treba več sto vagonov živil nakupiti samo za Kranjsko. Tudi za Istro in Štajersko je bilo prijavljenih par sto vagonov živil.

Dogovorno z deželnim odborom in Gospodarsko zvezo se je sklenilo nakupiti večje množine živil.

Ljudje se pa tedaj še niso zavedali, kako resna zadeva je aprovizacija. Zanimanje za živila se je pokazalo šele tedaj, ko je bila stvar že zamujena. Zveza je storila vse, kolikor je bilo v njeni moči.

Dalje je opozarjala svoje članice, naj se opozori ljudi, da ne bodo lahkomišljeno zapeljani po visokih cenah prodajali živil drugim. Glede tega se je obrnila Zveza tudi do deželnega odbora kranjskega, ki je s posebnimi lepaki nato opozoril prebivalstvo. V zadnjem času se je posrečilo pridržati v deželi 25 vagonov fižola, ki je bil namenjen v tujino.

15. Ko je finančna uprava najemala vojno posojilo, je Zveza na poziv poljedelskega ministrstva izdala posojilnicam primerna navodila, kako naj postopajo pri podpisovanju tega posojila.

16. Zveza je dala tudi navodilo, kako naj sodelujejo njene članice pri razkosa-vanju kmečkih posestev.

Priznati moram, da so se članice večinoma držale danih navodil. To vzajemno delo je imelo uspeh, kajti ko so se povsod majali temelji, na katerih sloni narodno gospodarstvo, stale so zadruge trdno na svojem mestu. Zaupanje do zadrúžne organizacije se je v tem kritičnem času ne le ohranilo, temveč zelo utrdilo.

Revizije.

Kot nadzorovalna oblast je Zveza v preteklem letu, dasi je imela manj uradništva na razpolago, vršila svojo revizijsko dolžnost. Izvršila je 237 revizij. Na Kranjskem 130, na Štajerskem 77, na Koroškem 18 in v Istri 12. Par revizij je trajalo po več tednov.

Poleg revizij so Zvezini revizorji in uradniki pomagali sestavljati računске zaključke začetkom leta. Na lieu mesta se je sestavilo 136, v pisarni 111, pregledalo pa 137 računskih zaključkov.

Pri precejšnjem številu zadrug se premalo gleda nato, da se zbere kolikor mogoče velika lastna rezerva. Veliko zadrug je, pri katerih odborniki žive v tej misli, naj se pomaga članom s kolikor mogoče nizko obrestno mero za posojila. Ta misel je sama na sebi sicer hvale vredna in kaže skrb in ljubezen do bližnjega. Toda v prvi vrsti naj imajo odborniki zadrug pred očmi to, da se morajo zadruge postaviti na trden gospodarski temelj, katerega tvori zadosti velika lastna glavnica.

Menim, da naše zadruge najboljše skrbe za dobrodelne in občekoristne namene s tem, da si okrepe svoj lastni sedaj še slabotni gospodarski temelj, svoje rezeve, kajti te jim bodo omogočile, ako bodo zadosti velike, da bodo kasneje res lahko podpirale dobrodelne naprave.

Stanje Zvezinih članic.

Koncem leta 1913. je bilo v Zvezi včlanjenih 682 zadrug. V letu 1914. je pristopilo na novo 7 zadrug, odpadlo pa 98 zadrug, med njimi 88 v Dalmaciji, in šteje zveza koncem leta 1914. skupaj 591 članic.

Na novo je Zvezi pristopilo: iz Kranjske 2 zadrugi, iz Štajerskega 4, iz Istre 1.

Članstvo je odpovedalo 89 zadrug (88 v Dalmaciji in 1 na Goriškem), 3 so bile izključene, 6 pa jih je likvidiralo.

Po deželah Zvezinega okoliša se delijo včlanjene zadruge sledeče:

Kranjsko 332, Štajersko 119, Koroško 44, Goriško 6, Trst 6, Istra 80, Dalmacija 4, skupaj 591.

Zvezino denarno poslovanje.

Že v splošnem pregledu o zadružnem delu se je omenilo, da je bilo v prvi polovici leta Zvezino denarno stanje prav ugodno. Denarja je prihajalo veliko in Zveza je imela v prvem polletju naloženega nad 4 in pol milijona kron. Ko se je pričela mobilizacija, so prišla tudi večja izplačila.

Še večjo poskušnjo pa je morala prestatiti likvidnost Zveze in njenih članic, ko se je pričelo podpisovati vojno posojilo.

Zadostna lastna denarna sredstva so pa Zvezi omogočila, da je ves čas vojske ohranila isto obrestno mero. Ko je bila obrestna mera pri bančnih zavodih od 7 do 90/0 in celo pri Avstro-ogrski banki po 80/0 kasneje 60/0 in so tudi druge zveze zahtevale za dane kredite 61¹/₂0/0 do 80/0, je obrestna mera ostala pri naši Zvezi neizpremenjena; namreč za kredite po 5¹/₂0/0.

Celokupni promet za leto 1914. znaša 79,544.415 K 10 v. Omenja dalje, da je efekt poslovanja za minulo leto negativen t. j. da izkazuje račun zgubo 19.364 K 63 vin. Ta izguba je nastala zato, ker je znašala pri vrednostnih papirjih v minulem letu kurzna izguba 40.717 K 61 v., odpisalo se je pri raznih dolžnikih 22.052 K 30 vin. Ako bi se torej teh dveh postavk celotno ne odpisalo, bi zaključili preteklo leto s precej lepim dobičkom.

Dr. Krek doda, da je Zadružna zveza posredovala pri prošnjah, da se oprosti vsaj začasno črnovojniške službe uslužbenca zadrug, kar se ji je posrečilo pri strojnikih in mlekarjih. Opozarja na ministrsko odredbo, da se kmetijske uradnike lahko oprosti ali odpusti za trajno iz vojaške službe. V to svrho spadajo strojniki, mlekarji in nujno potrebni uslužbeni pri zadrugah in po njegovem mnenju tudi tajniki kmečkih posojilnic, kjer bi zadruge brez njih težko delovale. Zadruge naj napravijo prošnje na okrajno glavarstvo in Zveza jih bo podpirala.

Ravnatelj Gospodarske Zveze Janko Jovan poroča, kako je Zadružna zveza oskrbela Gospodarski Zvezi potrebni denar za aprovizacijo. Gospodarska Zveza je v začetku mobilizacije imela precej zalog živil, pa vojaštvo jih je takoj v 14 dneh vzelo za čez 300.000 K. Nato je stopila v zvezo z žitnimi tvrdkami na Ogrskem in je od avgusta do konca decembra nakupila 300 va-

gonov pšenice, 300 koruze, 20 moke, 300 sena za vojaštvo, 6 riža, krompirja 2, oljnih tropin 4 in drugih krmil 40 vagonov, vsega skupaj skoro za 3 milijone kron. Toda ogrska vlada ji je v 2 mesecih vzela čez 80 vagonov blaga in tako Gospodarska Zveza ni mogla vsega storiti.

Po odobrenju načelstvenega poročila je deželni poslanec Piber namesto odsotnega predsednika prof. Verbiča podal

poročilo nadzorstva:

Od zadnjega občnega zbora je imelo nadzorstvo 8 sej. V sejah so se obravnavali načelstveni sklepi, čitala in pretresavala so se revizijska poročila ter stavili nasveti o odpravi nedostatkov.

Posebno pozornost je treba obračati kreditom, ki so bili dovoljeni v vojnem času v aprovizacijske svrhe. Tudi v tem oziru so se stavili potrebni nasveti.

Nadzorstvo je pregledovalo redno vodstvo knjig in večkrat revidiralo blagajno. Poudariti je treba, da opravlja ravnatelj Traven in pod njegovim vodstvom vse uradništvo posle v najlepšem redu.

Od zadnjega občnega zbora se je vršila glavna revizija, izvršena po Centralni zvezi na Dunaju. Prisostoval ji je pogosto načelnik nadzorstva prof. Verbič. Tudi dunajski revizorji so se pohvalno izrazili o lepem redu, ki so ga našli pri vodstvu Zveze.

Pred občnim zborom so pregledali posamezni člani nadzorstva bilanco, primerjali vse podstavke s knjigami oziroma izpiski ter poročali v seji, v kateri se je obravnavalo o posameznostih. Bilanca je v polnem skladu s knjigami.

Predsednik dr. K r e k prosi, naj nadzorstvo še v nadalje tako vestno deluje. Kljub raztresenosti po vsem Slovenskem in kljub vojski je nadzorstvo imelo 8 sej in to bodi vzgled nadzorstvom naših zadrug.

Poročilo nadzorstva se je odobrilo.

Nato je ravnatelj Traven prebral

Letni račun in bilanco za leto 1914.

Iz računskega zaključka posnamemo, da je v letu 1914. izplačalo 4,445.918 K 88 v. kreditov članicam v tekočem računu, vrnilo pa 7,041,134 K 11 v. in je stanje kreditov koncem leta znašalo 9,870.001 K 30 v.

V tekočem računu so članice naložile 6,267.830 K 44 v., dvignile pa 6,283.105 K 6 v. in znaša stanje vlog v tekočem računu A 10,437.559 kron 37 vin., vse vloge pa 15,418.777 K. Deleži znašajo 408.310 kron, rezerva pa 226.459 K 68 vin.

Po ravnateljelih pojasnilih k posameznim postavkam, zlasti k točki izguba, je pristavil dr. K r e k: Načelstvo je sklenilo, da izkaže kurzno izgubo celo. Lahko bi jo porazdelilo na več let, kakor bodo storili drugi zavodi, pa mi smo rekli: „Hodimo varno pot in izkažimo to, kar je. Mogoče in pravilno je razdeliti kurzno izgubo na več let, toda lahko bo ta prihodnje leto še večja. Zato bodimo solidni!

Nato se je vnel živahen in obširen razgovor o obrestni meri. Govorili so dr. K r e k, ravnatelj Traven, Steblovnik (Šmihel pri Soštanju), poslanec Piber, beneficijat Majdič, poslanec Grašič iz Istre in Stanovnik (Horjul).

Iz razgovorov so se rodili sledeči stavki:

1. Zadruga Zveza svetuje, da se kreditne zadruge v posameznih okoliših z ostalimi zavodi na posebnem sestanku posvetujejo o enotni obrestni meri.

2. Načelstvu Zadružne Zveze se naroča, da posreduje pri poljedelskem ministrstvu, da podpira to akeijo.

3. Pri občnih zborih naših posojilnic in hranilnic naj se poleg splošno gospodarskih stvari obravnava tudi o obrestni meri.

Nato je bil letni račun soglasno sprejet.

Volitve.

Nadzorstvo ostane isto, pač pa se je vsled izpremenjenih pravil volil popolnoma nov odbor.

Izvoljeni so: dr. Krek, kanonik Josip Šiška, stotnik Matija Kump, ravnatelj Ivan Traven, župan Anton Belec, prof. dr. Josip Hohnjec, župnik-poslanec Josip Grašič, ravnatelja Bogumil Remec in Janko Jovan, drž. poslanci Fran Demšar, Fran Jaklič in dr. Anton Korošec, župnik Ivan Bešter, učitelj Ivan Mahulja in urednik Fr. Smodej.

Iz revizijskega poročila,

ki se je na občnem zboru doslovno prečitalo, omenjamo le na kratko, da se Splošna Zveza avstrijskih kmetijskih Zadrug na Dunaju jako povoljno izraža o delovanju Zveze in z zadovoljstvom konstatira, da vlada v njenem poslovanju lep red.

Med slučajnostmi se je na predlog dr. Kreka naročilo zveznemu načelstvu, da naj upliva pri članicah, da se v častnem spominu ohranijo v boju padli za družniki. — Članice naj poskrbe, da se njihova imena objavijo v Zvezinem glasilu, doma pa naj po možnosti oskrbe zanje skupno cerkveno opravilo.

* * *

Po končanem občnem zboru se je vršilo pet predavanj, katerim je popoldne prisostvoval tudi gosp. deželni glavar dr. Ivan Šusteršič. Govorili so ravnatelj „Kmet. družbe“ ces. svetnik Gustav Pire o delovanju žetvenih komisij, dr. Krek o raznih aktualnih kreditnih vprašanjih, ravnatelj „Kmetijske šole na Grmu“ V. Rohrmann o poljedelstvu, mlekarški nadzornik Legvart o živinoreji in inženir Rataj o pašništvu.

Predavanja izidejo v zveznem glasilu in v posebni brošuri, ki se dopošlje zadrugam, da jo razdele med ljudstvo.

O žetvenih komisijah.

Predaval ravnatelj c. kr. kmetijske družbe kranjske, ces. svetnik Gustav Pire na občnem zboru Zadrugne zveze v Ljubljani dne 10. marca 1915.

Častita skupščina! Vsled vabila Vašega predsodnika č. g. profesorja dr. Kreka mi je poverjena naloga govoriti o silno aktuelni zadevi, namreč o takozvanih žetvenih komisijah, ki so sedaj vsled vojnih razmer po zakonu predpisane in morajo biti v vsaki občini ustanovljene.

Vi, ki pridete vsled zadrugnega delovanja neprestano z ljudstvom v dotiko, veste najbolje, kakšno je. Mi ljudje vsi skupaj seveda nismo popolna bitja in vsakdo od nas ima svoje napeke in pri zadrugništvu gotovo to dostikrat občutite. So ljudje, ki se dajo poučiti, so vneti za splošni blagor in tudi zanj radovoljno in z vso vnemo delujejo, a drugi so tudi vneti za splošno korist, a jih je težko pridobiti za sodelovanje, tretji so napram vsem hladni in končno so nekateri naravnost nasprotni skupnemu delovanju. Vse te ljudi „pod en klobuk“ spraviti je pač težavno in le dolgotrajno organizatoriško delo more prostovoljnim potom roditi sadove, s kakršnimi se Vi danes lahko ponašate. Živimo v silno resnih časih in za bližnjo bodočnost je izredno važnega pomena, če bo vse poljsko delo pravočasno in kolikor mogoče dobro izvršeno. Tudi v to svrho nam je treba organizacije in če bi jo šele sedaj na prostovoljni podlagi zasnovali, bilo bi to veliko prepozno. Prostovoljna organizacija bi pa tudi ne imela nobenega pravega uspeha, ker so razmere take, da je kolikortoliko pritiska neobhodno potrebnega.

K sreči nam je dana prav dobra podlaga za tako organizacijo v cesarskem ukazu z dne 5. avgusta l. l., ki pooblašča prizadeta ministrstva vse potrebno ukreniti, da se polje dobro in pravočasno obdela, in sicer, če treba, tudi prisilnim putem, kajti kdor se oblastvenim naredbam ne pokori, more biti kaznovan. Na podlagi ravnokar omenjenega cesarskega ukaza je izdalo kmetijsko ministrstvo v dogo-

voru z notranjim ministrstvom več naredb, ki urejujejo obdelovanje polja z združenimi silami in to če treba pod kaznijo.

Prva taka naredba kmetijskega ministrstva je z dne 5. avgusta l. l., ki je bila takrat izdana zaradi pravočasne izvršitve žetve in sploh jesenskih poljskih del ter vsebuje v prvi vrsti ustanovitev žetvenih komisij. Ta naredba je še danes veljavna in imajo žetvene komisije tudi moč poskrbeti za pravočasno in za pravo pomladno obdelovanje, zato izraz žetvena komisija sedaj ni več primeren, ker je pa enkrat ustanovljen, se ga pa seveda moramo držati. Glasom ministrske naredbe z dne 5. avgusta l. l., mora župan v vsaki občini, kjer se s kmetijstvom pečajo, takoj ustanoviti žetveno komisijo. Žetvena komisija obstoji iz treh do sedem udov, ki so v občini naseljeni. Predsednik komisije je župan sam ali občinski odbornik, ki ga župan določi. Kot člani komisije pridejo v poštev duhovniki, učitelji, zdravniki, vposlenci kmetijskih korporacij in sploh vešči in zanesljivi občani. Poseluda žetvene komisije je časten in ga ne sme nihče odkloniti.

Žetvena komisija ima poskrbeti, da se vsa poljska dela pravočasno in pravilno izvrše ter ima v to svrhu predvsem dve važni nalogi, in sicer:

1. ugotoviti na podlagi prijav one kmetije, ki zaradi pomanjkanja delovnih sil in drugih sredstev potrebuje tujo pomoč in
2. dognati kakšne delovne sile in kmetijska obratna sredstva so v občini na razpolago.

Če za obdelovanje kmetij, ki so zaradi pomanjkanja delavcev v zadregi, ni dovolj pomagачev, potem je žetvena komisija dolžna delovno pomoč vsem tistim zaukazati, ki so zato sposobni in imajo čas. Pri takem obdelovanju se je zlasti ozirati na tiste kmetije, katerih lastniki ali za delo sposobni svoji so v vojski.

Pomagati mora pri obdelovanju vsakdo. Žetvena komisija ima veliko pravico.

Poreče: to in to posestvo se ne more obdelati, ker posestnika ali za delo sposobnih moških zaradi vojne ni doma, marveč samo žena in otroci; tudi ni živine za obdelovanje. Torej sosede pomagajte! Vi pa morate na podlagi imenovane ministrske naredbe delati zastonj! Vrhutega je dolžnost občine po ukazu žetvene komisije poiskati potrebne delavce, živino in orodje, da se more polje obdelati. Seveda mora vsak sam predvsem poskrbeti za obdelovanje svoje kmetije in ko je to opravil, pa ima komisija, oziroma župan pravico zahtevati, da tudi on pride zastonj pomagat z živino in orodjem.

Izvzete so, da jim ni treba opravljati tega dela, osebe v javnih službah, kakor duhovniki, zdravniki, živinozdravniki, babice, bolniški strežniki in strežnice, bolne ali za tako delo sploh nesposobne osebe in končno samostojni kmetje in njihovi posli, a to le toliko časa, dokler imajo sami delo doma.

Glede dela „zastonj“ so izvzeti samo dninarji, ki živijo od dnine in se mora tem plačati v občini navadna mezda. To zadnje je zelo važno in torej ne gre, da bi dninarji izkoriščali položaj in zahtevali previsoke mezde.

Žetvena komisija sklepa, če je večina udov navzočih, z navadno večino. Če je enako glasov, odloči župan, oziroma od njega določeni predsednik komisije s svojim glasom, kateri predlog je sprejet.

Kdor bi se ukazom žetvene komisije ne pokoril, ga kaznuje okrajno glavarstvo na podlagi ministrske naredbe z dne 30. septembra leta 1857.

Pri tej priliki naj povem, da je kmetijsko ministrstvo 25. septembra l. l. izdalo naredbo, glasom katere se potom okrajnega glavarstva more poiskati delovne sile, potrebno kmetijsko orodje in vprežna živina pod enakimi pogoji tudi v drugih, zlasti v sosednih občinah.

Dne 15. februarja t. l. smo pa dobili novo naredbo kmetijskega ministrstva, ki ima predvsem namen, da se pravočasno opravijo spomladanska dela. Ta naredba izpopolnjuje

prej imenovane naredbe in je zlasti sedaj spomladi silno važna.

§ 1. te naredbe pravi: „Vsak zemljiški posestnik je dolžan vse svoje njive spomladi obdelati v kolikor niso z ozimino zasajena.“ Zadnji paragraf pa izreka: „Kdor se ne pokori v § 1. te naredbe izrečeni določbi, bo od okrajnega glavarstva kaznovan z denarno globo do 1000 kron ali z zaporom do enega meseca.“

Tukaj je torej še celo globa zažugana: Do 1000 K ali pa zapor! Po ti najnovejši ministrski naredbi imajo žetvene komisije skrbeti, da se spomladansko delo to leto pravočasno in popolnoma zvrši, in sicer glede delovnih sil, vprežne živine, potrebnega orodja itd. v zmislu ministrske naredbe z dne 5. avgusta lanskega leta.

Sedaj spomladi imajo žetvene komisije zlasti tele naloge:

1. Poiskati vsa neobdelana zemljišča in od teh zlasti tiste, katerih lastniki ali gospodarji so poklicani k vojakom, ali ki vsled po vojski povzročenih ovir potrebujejo pomoči.

2. Sestavo določenega načrta za obdelovanje in posetev vseh tistih njiv, pri katerih je potrebna pomoč.

3. Skrbeti, da nobeno zemljišče, ki je sposobno za spomladansko obdelovanje, ne ostane neobdelano.

4. Razdeliti in odkazati delavce, vprežno živino ter kmetijsko orodje v smislu jesenske ministrske naredbe.

5. Nasveti posestnikom, kaj naj sejejo ali sade in kako ter kje naj dobe semena in gnojila.

6. Naznaniti občini tista posestva, ki jih njih lastniki ali gospodarji ne morejo pravočasno obdelati, ker so odpoklicani v vojake, ali ker niso vsled iz vojnih razmer nastalih ovir sami v stanu ono poskrbeti, kar naredba predpisuje.

Omenjati pa moram, da je občina upravičena zahtevati poravnavo prizadetih stroškov iz donosa od nje obdelanega zemljišča.

Takih zemljišč, katerih lastniki so pri vojakih, je pri nas največ. Že krščanska ljubezen zahteva, da tem žetvena komisija priskoči v najširši meri na pomoč ter da skrbi za tiste, ki opravljajo težko vojaško službo v strelskih jarkih ter venomer mislijo na dom in so v skrbeh, kaj je z njih zapuščeno domačijo.

Tudi jaz sem tistega mnenja, ki ga je izrazil pri zadnji enketi v deželnem dvorcu Vaš predsednik gospod dr. Krek, ki je dejal: „Ne olepšavajmo!“ V resnih časih živimo, v hujših kakor si morda predstavljate. Krušno žito je zaprto; več kot 240 gramov moke in žitnih izdelkov na osebo na dan ne smemo porabiti. Od vseh strani prihajajo pritožbe, da je ta množina veliko prenizka. Res je prenizka. A vojska je vojska in bodimo veseli, če bomo s to množino do prihodnje žetve izhajali. Kdor bo več porabil, meseca julija ali avgusta niti toliko več ne bo mogel, kajti še za drag denar ne bo mogel kaj kupiti, pa naj vojska tudi še to poletje preneha. Pomanjkanje krušnega žita bo namreč v celi Evropi veliko in četudi vojska preneha, bo primanjkljaj kmalu nadomesten in ba. se nam je največje draginje, če ne celo lakote. Iz tega vzroka je pač naša dolžnost vse storiti, da preprečimo tako zlo in ni boljšega sredstva, kakor da si sami pomagamo in svoje polje kolikor mogoče dobro obdelamo, da bomo imeli vsaj doma pridelani živež.

Ta samopomoč bo pa le tedaj kaj vredna in izdatna, če je organizirana in boljše organizacije pač ne potrebujemo kakor nam je dana v žetvenih komisijah, ki nimajo le dolžnosti vse potrebno poskrbeti, ampak imajo tudi moč hladne in za splošno korist premalo vnete soobčane k prepotrebemu delu prisiliti. Žetvene komisije naj do skrajnosti vrše svojo dolžnost, a posamezniki naj pomagajo kolikor je le v njih moči, da se prepotrebno delo za kmetijsko pridelovanje v najširši meri zvrši.

Mi smo morda nekoliko preveč govorili vedno le o živinoreji in se premalo ozirali na pridelovanje različnega žita. (Klic: „Tako

je!“) Gledati in skrbeti pa moramo za kruh ne samo za sedaj, ampak tudi za prihodnjo zimo. To je neizrečno važno, kajti takrat bo kruh tako drag kakor je danes. In če vojska še eno leto traja, ne vem kaj bo! Bolje je, če smo že sedaj pripravljeni na lakoto. Da nam bo kdo pomagal, nikar ne mislite! Kdo bi nam mogel pomagati? Na Kranjskem se sicer ne bo žita in moke rekviriralo. Gotovo ne! Saj je sploh vprašanje, če so naše zaloge zadostne. Če bomo prosili in jadikovali, da dobimo kaj več žita v deželo, ga bomo morda nekaj dobili; veliko ne, in to po prav visoki ceni. Koliko je pa takih, ki lahko veliko denarja štejejo za dragi kruh?

Iz tega pa sledi, da moramo predvsem skrbeti za tiste, ki so v vojski, da se morajo njihova polja obdelati. Žetvena komisija mora v ta namen rekvirirati delavce, živino in orodje, dninarje, pa tudi plačevati.

Organizacija je podlaga tudi žetvenim komisijam, ki bi že morale delovati, kajti naredba je že objavljena. Načelnik, oziroma občani, ki imajo od župana nalogo, da poskrbe za vse potrebno, naj bi šli po celi vasi, da se popišejo vsa posestva, ki jih ni mogoče obdelati, da se določi, kaj imamo pred seboj in česa manjka. Potem se da delo razdeliti. Seveda stvar ni lahka, kajti delo na polju ni odvisno samo od tega, kdaj se naredi dan in kdaj noč, ampak odvisno je od tega, kar nam Bog pošlje: od vremena. Zato ne smemo poznati nobenega delovnega časa. Zjutraj zgodaj začeti, delati cel dan in če treba tudi ponoči, da bo šlo vse tako lepo in gladko kakor minole jeseni. Tudi ob nedeljah popoldne bo gotovo dovoljeno delati.

Predvsem je torej napraviti delovni načrt: Poizvedeti, kaj je treba obdelovati, koliko delavcev je na razpolago, koliko vprežne živine in orodja. To lahko v vsaki vasi posebej naredimo. V to svrhu je gospodična učiteljica ravnotako dobra kakor moški; ona lahko razbremeni tiste, ki so z delom preobloženi. Vsakogar se da vpreči za to obče koristno delo.

Kar je posestnikov doma, bodo že sami poskrbeli, da bodo njive obdelane; za druge pa mora skrbeti žetvena komisija.

Izšla je še poznejša ministrska naredba z dne 6. marca t. l., ki zapoveduje, da se morajo obdelati njive in posestva, ki so sedaj zapuščena. Takih posestev je posebno mnogo na Belokranjskem. Ljudje so se izselili v Ameriko in zemljišča zapustili. Jaz se bojim, da bodo te določbe kolikortoliko ostale na papirju. Ta nova naredba namreč pravi, da sme občina vsa taka zemljišča, glede katerih se do 15. aprila ne naredi nobene priprave za obdelovanje v ti spomladi, posejati ali obdelati s sadeži, namenjenimi za hrano in krmo. Če se pa občina te pravice najdalje do 23. aprila ne posluži, sme politična oblast dovoliti obdelovanje tudi sosednim občinam ali tujim osebam. Vsak bo torej mogel tako zapuščeno posestvo, če ima čas in delavcev na razpolago, sebi v prid obdelati. Zaukazana je celo pomoč sosednje občine, tudi delavce je, če jih doma manjka, dobiti od zunaj. Tako je vse na široki podlagi zasnovano, samo da se spomladansko obdelovanje zagotovi in delo zvrši.

Kar se gnojil tiče, rabimo spomladi največ kalija in superfosfata. Dušičnatih gnojil že davno ni. S superfosfatom pa je tudi velik križ, tvornice ga imajo dovolj, pa ga ne dobimo, ker ni vagonov. Vendar se bo dalo s superfosfatom še marsikaj napraviti, kajti superfosfat je hitro razstopljiv in se lahko še pozneje razsipa. Dušičnatih gnojil, kakor rečeno, ni dobiti, ker jih je vojna uprava zaplenila zaradi solitrove kisline, iz katere se dela razno razstreljivo in tudi vražji smodnik.

Končno še eno! Glede delavcev, katerih bo silno primanjkovalo, in glede vprežne živine bodo težkoče. Beguncev se večinoma branimo, z vojnimi ujetniki tudi ne bo dosti; bržkone bo treba izhajati z domačimi delavci. Vojna uprava pa je spoznala, da je treba kmetu priskočiti na pomoč, in najnovejša naredba nam pove, kako je treba v tem oziru postopati. Vsak črnovojnik, ki je že pri vo-

jakih in ki še ni odrinil na bojišče ima, če dokaže, da je doma res potreben, pravico do 14 dnevnega dopusta, kolikor njegove vojaške službene razmere dopuščajo. Za dopust najbolje prosi vsak sam pri svojem poveljniku, ali pa naj naredijo njegovi domači potom županstva utemeljeno prošnjo, v kateri pri okrajnem glavarstvu zahtevajo, da se dotični črnovojniki pošlje za 14 dni na dopust. Rečeno je sicer, da se bo prošnjam ugodilo po možnosti, kakor služba dopušča. Toda jaz bi rekel, če boste sitni, se pritoževali, zahtevali in tudi svoje poslance nadlegovali, bo kolikortoliko pomagalo, da pošljejo čim več črnovojnikov za pomoč k pomladanskemu delu.

Vrhutega imajo občine še drugo pravico, namreč, da smejo zahtevati potom politične oblasti, da se jim pošlje v pomoč najmanj po 20 delavcev-vojakov; ne le tistih, ki so v občini pristojni, ne le črnovojnikov s Kranjskega, ampak tudi Primorcev, Štajercev, sploh takih, ki se sedaj šele vežbajo ali ki niso neobhodno potrebni. Torej tudi to je pomoč, s katero se bo dalo kolikortoliko narediti.

Povedal sem Vam, kakšne dolžnosti ima žetvena komisija, kakšne dolžnosti imajo občani: da morajo vsi zastonj delati, dati zastonj na razpolago živino in orodje in da člane te komisije župan sam imenuje. Tako ima žetvena komisija dovolj sredstev v rokah, da bodo naša polja letošnjo spomlad lahko obdelana. Vas pa prosim, da Vas smem šteti v prvo vrsto tistih, ki ste vneti za splošni blagor! Ne čakajte, da bi se Vas šele podrezalo, da bi moral vmes poseči župan in Vas prositi za pomoč! Če je povedano, da obstoji žetvena komisija iz 3 do 7 članov, še ni rečeno, da bi ne smelo biti zraven tudi prostovoljnih udov. Vsak naj prostovoljno dela! Tukaj se gre za to, da z združenimi močmi pokažemo, kaj naš slovenski kmet zmore!

Lani, v jeseni je izdal deželni odbor lepak zaradi hranjenja z živili, ki je veliko izdal. Če boste še sedaj, ko izide nov lepak o pravicah in dolžnostih žetvenih komisij, tako lepo

ubogali, če se boste županu pokorili, če bo žetvena komisija storila svojo dolžnost, tedaj se nam ni ničesar bati. Če se pa ne držimo teh nasvetov in ukazov in gremo svojo sebično pot naprej, češ, kaj nam vse ne predpisujejo, potem si pa sami moramo pripisati grozne posledice, ki prav gotovo ne izostanejo. V naših rokah je naša bodočnost, naša usoda!

Zadnja lakota je bila pri nas leta 1815, torej ravno pred 100 leti. Ker je temu že tako dolgo, smo nanjo pozabili. Rečem: lakote se nam ni treba bati, če se za črtane poti držimo glede obdelovanja in varčevanja. Kdor se bo tega držal, bo imel do prihodnje žetve kaj v usta vzeti. Vsi skupaj moramo varčevati in si takorekoč od ust pritrpati. Odkrito pa očitam, da še danes nič drugače ne živimo kakor lani v tem času; in to je velika napaka, da še sedaj ne spoznamo resnosti velikega časa. Če nočemo ubogati, bomo pa pozimi in še poprej vsi skupaj lakoto trpeli.

Bog da tistemu, kdor dela, srečo. Naš kmet je zaveden in zna delati, pa tudi potrpeti. Bog Vam daj svoj blagoslov pri delu krščanskega usmiljenja, ki ste ga dolžni storiti, sebi v največjo korist in v blagor države, katere zvesti sinovi smo in ostanemo!

Predsednik dr. Krek: Temu predavanju naj dodam še par besed!

Deželni odbor je dal žetvenim komisijam v posmaznih okrajih svoje kmetijske zvedence na razpolago, ki imajo nalogo, da jim gredo s svetom in poukom na roko. Določeni so: za ljubljansko okolico ravnatelj, ces. svetnik Pirc, za politična okraja Kranj in Kamnik nadzornik Legvart, za pol. okraj Radovljica inž. Kosmač, za pol. okraja Litija in Krško sadjarski učitelj Humek, za pol. okraja Logatec in Postojna inž. Rataj, za slovenski del kočevskega okraja gospod Bartol, za nemški del kočevskega polit. okraja tajnik podružnice c. kr. kmetijske družbe Pregel in za politična okraja Novo mesto in Črnomelj ravnatelj

Rohrman. Žetvene komisije se lahko v slučaju potrebe obrnejo na te strokovnjake, da si morda tudi ogledajo kraje in svetujejo, kar bo potrebno. To, mislim, da je zelo prav.

Druga važna stvar je ta: Žetvene komisije naj prosijo, da bodo vse tiste hiše, ki ne morejo same obdelati svojih posestev, dobile, če je mogoče, črnovojnikove domov. Vse take slučaje naj žetvene komisije naznanijo okrajnemu glavarstvu. Kjer je potrebno, naj prosijo, da se da črnovojnikom tudi daljši dopust, poleg 14 dnevnega. Kajti v dotičnem razpisu je rečeno, da se lahko v skrajno nujnih slučajih dobi tudi daljši dopust, oziroma odpust od vojaške službe. To vse je v rokah žetvene komisije, ki mora vse opisati in izročiti okrajnemu glavarstvu.

Zaradi vprežne živine naj žetvene komisije za svoje okrožje natančno doženejo in določijo, koliko je potrebno za dotično občino ali okraj, ki spada v obročje komisije. Preko tega se nam živina ne sme vzeti! Ta izkaz naj komisija pošlje okrajnemu glavarstvu s prošnjo, da ga pošlje naprej, da se ne bo v slučaju rekvizicije vzelo toliko živine, da bi se z ostankom polje ne moglo obdelovati. Pri tem pa bodite natančni, zahtevajte samo toliko, kar se res potrebuje. Kajti če nam več živine vzamejo, se sploh delati ne bo moglo.

O vprašanju glede kruha se jako veliko piše in dokazuje, da kmet z določeno množino ne more izhajati. Glejmo, kako bomo izhajali! Naše gospodinje naj pazijo, kako bodo kuhale, da se bo kruha kolikor mogoče malo rabilo. S tem krušnim žitom, kar ga imamo sedaj, se ne bo izhajalo, če se bo kruha toliko rabilo kakor doslej; tudi če bi dobili koruze z Ogrskega, bomo le težko izhajali do konca julija. Toda jaz sem prepričan, da je ne bomo dobili. Stare ne bo, nova pa se ne more zmleti, predno se ne posuši. Treba bo torej varčevati! Ne mislim, da bi človek pri tem ne smel biti nikdar vesel, ampak naj bi samo premišljeval in bil žalosten, češ, kako bomo izhajali! Varčujmo s kruhom! Živimo, kolikor se da brez

kruha. To povejte ljudem! Povejte jim, da je kruh vjet. Če ga manjka, pa se treba drugače navaditi. Na ta način se bomo ubranili prevelike lakote.

V tem času se je jako lepo izkazalo, kar smo svetovali lansko leto, da se naj sadje porabi za živež, ne za žganje. Če bi vbogali povsod, bi sedaj kmetovalci imeli dovolj suhega sadja; Bog, da bi ga povsod bilo!

Pri tej stvari še nekaj! Po nekaterih krajih tožijo, da ljudje preveč pijo žganja. To je v tem času trikrat škodljivo. Ne glede na zdravje in na denar, ki se s tem zapravi, gre v izgubo tudi veliko delavnega časa. Kdor se v nedeljo popoldne napolni žganja, v ponedeljek ni za delo. Svetoval bi, naj bi županstva vložila na vlado prošnjo, da se naj prodaja žganja tudi za nedelje popoldne prepove. (Klici: „Prav!“) Potem ne bo ponedeljarjev. In če bodo gostilne tudi ob nedeljah že ob osmih zvečer zaprte, se bo prihranilo delovnih moči za ponedeljek. Deželna vlada lahko v tem oziru potrebno ukrene. Oglasite se, brez ozira na posameznike, in stavite na vlado te zahteve!

Glede draginje je omenil g. ravnatelj Pire, da ne bo prenehala. To ni samo verjetno, ampak je skoraj gotovo, da bo prihodnje leto večja kakor zdaj. Goveja živina bo dražja, prašiči bodo dražji, konji itd. Na to stvar bodimo popolnoma pripravljeni, kajti blaga bo povsod zmanjkalo.

To sem hotel omeniti z ozirom na predavanje, ki ste ga slišali. Misli in nauke, ki jih tukaj čujete, pa prosim, da zanesete med ljudi.

Naše poljedelstvo v vojnem času.

Predaval na občnem zboru Zadrúžne zveze ravnatelj kmetijske šole na Grmu, g. Viljem Rohrman.

Častita skupščina! Velike so zahteve, ki se stavijo danes na naše poljedelstvo. Naša dolžnost je, da storimo vse, kar je v naši moči, da pomagamo državi k potrebnemu kruhu, da pomagamo deželi in sami sebi k vsakdanjemu živežu.

Če bomo napeli vse sile, če bomo pomagali v ljubezni do bližnjega drug drugemu tudi z vprežno živino, če bo prišla na pomoč tudi šolska mladina, če bodo vojaki iz ozadja fronte prišli domu pomagat in če nam bo Bog podelil ugodno vreme, tedaj je upati, da bomo premagali vse težave, ki se nam sedaj kažejo, in da se bo spomladno delo izvršilo ravno tako, kakor se je jesenska setev. Najbolj težaven položaj bodo imele tiste naše gospodinje, ki so ostale brez mož doma, kajti te žene bodo morale podpirati vse štiri vogale pri hiši.

Zadovoljni pa bomo morali biti, če bomo obdelali toliko zemlje, kakor smo je lani, kajti da bi storili pri sedanjih vojnih odnosjih več dela kakor druga leta, to je nemogoče, in kaj takega se od nas tudi zahtevati ne more in ne sme. Naša glavna skrb mora biti sedaj to, da pridelujemo zadosti vsakdanjega živeža.

Glede pridelovanja potrebnega živeža pa moramo delati razliko med travorodnimi planinskimi in hribskimi kraji po Kranjskem in med našimi vinorodnimi kraji. Brez dvoma se bo treba v hribovitih krajih vračati k pridelovanju potrebnega žita, da ne bo zmanjkalo kruha. Poljedelstvo mora po teh krajih pridobiti več veljave, ne da bi pri tem trpela živinoreja.

Pa tudi po naših vinorodnih krajih je potrebno, da dajemo letos prednost poljedelstvu, da stopi poljedelstvo na prvo mesto, vinarstvo pa na drugo, ker nam je kruha bolj potreba kakor vina. V enem in drugem kraju pa si smemo nalagati le toliko dela, kolikor ga moremo premagati; zaradi tega smemo spraviti v zemljo le toliko sadežev, kolikor jih lahko obdelamo, kolikor imamo gnoja in delavnih moči na razpolago, kajti povsem napačno bi bilo, če bi pridelovali več okopavin in obdelali več zemljišč, kakor jih moremo gnojiti in pozneje dobro obdelati. Okopavine potrebujejo intenzivnega obdelo-

vanja in gnojenja, in če jim tega ne moremo dati, je bolje, da sejemo več žita in da si na ta način zagotovimo potrebne krušne pridelke.

Po časopisih se je bralo, da naj se pridelujejo letos nekatere nove rastline. V štajerskih listih se je pisalo s strani merodajnega moža, da naj se prideluje letos tudi fižolova vrsta, znana z imenom Soja. Na tem mestu moram poudarjati, da letos ni čas za take poskušnje, kakor je to že dopoldne povdarjal ravnatelj Pirc! Letos se moramo držati naših domačih rastlin, kojih vrednost nam je do dobrega znana, in o katerih vemo, da v naših krajih dobro store.

Tudi se čita, da naj se obdela vsak prazen in dosedaj neobdelan prostor in sicer z zelenjavo in s krompirjem. To ima nekaj veljave na sebi, toda le za bližnjo okolico mest; ako bi bilo mogoče nižjim in delavnim slojem meščanstva dati v bližnji okolici kaj zemlje na razpolago, da bi na njej pridelali potrebni grah, zgodnje korenje, krompir, fižol itd., bi bilo to jako dobro in pametno. Ampak zunaj na kmetih se pa danes o obdelovanju pušč in neobdelanih prostorov ne sme govoriti!

Pomisliti je, da potrebujejo taki prostori gnoja, semena in delavnih rok in da nam primanjkuje enega in drugega. Povdarjam, da bo treba pri nas na kmetih pred vsem na to delati, da bomo skušali svoje letošnje pridelke z dobrim obdelovanjem in z dobrim gnojenjem obstoječih njiv dvigniti. Zlasti letos se kaže zatekati k umetnim gnojilom, da si zagotovimo boljše pridelke. Z umetnimi gnojili naj se pomaga zlasti pri žitu, pri okopavinah, pri strniščni ajdi in pri krmskih rastlinah. Zaloge gnojil niso bogate; zato treba gledati, da si umetna gnojila pravočasno naročimo. Na drugi strani pa moramo našim ljudem priporočati, da obračajo vso skrb na domača gnojila. Ne vemo, kako se bo trgovina z umetnimi gnojili obrnila. Dušikovih gnojil ni dobiti, in tudi z drugimi gnojili so težave, kakor smo slišali. Najbolje bo, da se

v čim večji meri porabijo vsa domača gnojila; vsako kapljo gnojnice, vsako drobtino domačega gnoja bo treba skrbno izkoristiti.

Če se vprašamo, kakšne sadeže naj bi letos v nekoliko večji meri pridelovali z ozirom na letošnje izredno leto, moram sledeče povedati: Našega poljedelstva ne bomo mogli dosti izpremeniti. Za planinske in hribovske kraje naše dežele, kjer ne vspeva turšica, velja, da pridelujemo nekaj več spomladnega žita in sicer tistega, o katerem vedo gospodarji dotičnih krajev, da jim bo največ prineslo z ozirom na sedanje izredne odnošaje. Po tistih krajih pa, kjer se turšica sadi in dobro obnese, je prav, če se je letos nekaj več prideluje. To velja zlasti za naše poljedelske in vinorodne kraje. Turšica je ena najvažnejših rastlin, ki služi dobro najmanjšemu, pa tudi največjemu posestniku. Ona bogato rodi in daje varne pridelke, dobre za živež, pa tudi izvrstne za vso našo živinorejo.

Pri turšiči je tudi to važno, ker se dá vmes med njo različne druge sadeže pridelovati, kakor fižol, repo, buče, kar je v takih letih in za malega posestnika posebno važno. Če manjka gnoja, dá se turšica tudi po kakem močnem deteljišču pridelovati brez posebnega gnojenja, kar utegne enemu ali drugemu prav priti.

Poleg turšice, katere naj se nekaj več sadi, pride letos posebno krompir v poštev, ki nam daje glavni vsakdanji živež. Tudi tega kaže nekaj več saditi. Zgodnjega krompirja pa ne smemo preveč saditi, dasi je letos bolj važen kakor druga leta. Opozarjati moram na to, da je zgodnji krompir prav dober za prvo rabo, za pozneje pa ni. Tudi ne obrodi tako dobro kakor pozni krompir, razen tega je bolj občutljiv in zahteva bolj rahlo in dobro obdelano zemljo in bolj gorko lego. Nasadimo zgodnjega krompirja torej le toliko, kolikor ga rabimo za prvo silo.

Kar se tiče poznega krompirja, je prav, če ga bomo kaj več nasadili kakor na-

vadno. Glede semena je pa letos spričo pomanjkanja gledati, da ga ne bomo po nepotrebnem tratili. Če bi sadili iz varčnosti samo posamezna očesa, kakor se je v nekem listu pisalo, potem nam lahko ostane polovica njive prazna. Tega nikar ne delajte! Kolikor lepše bo seme, toliko več pridelka bomo dosegli. Najlepše gomolje dá najlepši krompir. Spodnji konec, ki je priraščen na steblo, malo velja. Največ je vreden vrhni konec; tega lahko razrežete na dve polovici, k večjemu pa na tri ali štiri kose, če je gomolje posebno lepo in debelo. Turšico in krompir pa kaže posebno letos v pravilne vrste saditi, da jih zamoremo obdelovati s stroji, z okopalnikom in osipalnikom. Ti stroji niso dragi, važni pa so za nas zaradi pomanjkanja delavnih moči. Za okopavanje in osipavanje se priporoča posebno ameriški okopalnik znan pod imenom Planet junior št. 8., ki se da porabiti ob enem tudi za osipavanje ali ogrebanje.

Ker sem že pri strojih, moram opozarjati letos tudi na važnost kosilnih in sejalnih strojev. Letos bo največja stiska za delo ob času košnje in žetve. Kosilni stroji, ki se dajo porabiti v sili tudi za žetev, bodo letos posebno važni. Pa tudi seja'ni stroji pridobivajo na veljavi. Naša dežela ni povsod ustvarjena za sejalne stroje; to je resnica. Ampak nekaj pripravnega sveta in posestva pa imamo za setev s takimi stroji. Treba je le za to vnetega, inteligentnega človeka in dobre konjske vprege: z volmi se to delo ne da dobro opravljati in z nerodnim hlapcem tudi ne. Letos je posebna prilika, da posežejo posamezniki po teh strojih, kajti država ponuja podpore po 100 kron vsakemu, ki bi hotel kupiti tak stroj. Sejalni stroj nima samo te prednosti, da seje v pravilnih vrstah in enakomerno, vsled česar je vsa rast boljša, ampak tudi to, da imamo pri setvi s strojem lepe prihranke na semenu. Za spomladno setev žita bo ta stvar zamujena, pač pa bi se sejalni stroji še lahko rabili za setev pese, turšice in ajde. Povem naj, da se dobijo za setev turšice in pese tudi manjši

stroji, ki so seveda cenejši. Za navadne kmečke potrebe se tudi ti priporočajo.

Povedal sem Vam svoje mnenje glede pridelovanja žita, turšice in krompirja. Še posebej pa moram opozarjati, da je za naše kraje važna zlasti letos tako imenovana vmesna setev, namreč da se med posameznimi okopavinami pridelujejo različni sadeži. Vsaka dežela ni zato pripravna; naša pa je, in velja to zlasti za pridelovanje fižola, ki je letos tudi važen sadež. Sadite fižol v večji meri med krompirjem in med turšico, pa tudi med vinsko trto, če treba. Mali posestnik, in teh imamo največ, mora gledati, da letos svoja zemljišča kolikor mogoče na ta način izkorišča. Kjerkoli gnoji, tam je treba, da zemljo po možnosti izkorišča, da bo kaj več pridelka.

Naša dežela je srečna tudi v tem oziru, da pridelujemo strniščne sadeže in da dobimo na ta način po dva pridelka na leto. To je velika prednost. Če primerjamo našo deželo z drugimi deželami proti severu, vidimo, da smo v neugodnejšem položaju zaradi naših malih in razkosanih posestev. Ali za to smo po drugi na dobrem, ker imamo ugodno podnebje, ugodne pridelovalne pogoje, tako da zamoremo iz naših njiv po dva pridelka na leto jemati. Po strnišču sejemo: ajdo, repo, zeleno turšico itd. Ker smo zadnjo jesen sejali nekaj več pšenice, bomo lahko pridelali letos tudi nekaj več ajde, kar je v takih letih velike važnosti. Dajte tedaj nekaj več ajde sejati, kjer se Vam ugoden prostor za to ponuja!

Častita skupščina! Povedal sem Vam, kako nam je letos skrbeti, da bomo pridelali več vsakdanjega živeža. Dotakniti pa se moram tudi drugega važnega vprašanja, kako naj skrbimo na njivah, da bomo pridelali potrebno krmo za živino. V tem oziru se ne bo dalo dosti izpremeniti, ker ne bo ostalo prostora za druge pridelke. Na nekaj pa moram opozarjati, namreč na

potrebno krmo za prašiče. V ta namen se priporoča bolj splošno pridelovanje radiča ali zelene cikorije. Ta sadež je zelo hvaležen. Priporočam Vam tudi, da sejete več pese in da sadite po zgodnjem ječmenu tudi strniščno peso. Kakšne važnosti sta repa in pesa za našo živinorejo, vsi dobro vemo, tako da ni treba o tem dalje govoriti.

Glede krme moram pa še to povedati: Dajmo naša deteljišča bolj kakor dosedaj gnojiti in dobro oskrbovati. Po svojih izkušnjah lahko trdim, da imamo v dobro obdelanem in dobro gnojenem deteljišču iskati izboljšanja naše živinoreje in našega poljedelstva.

Znano Vam je, da je detelja izvrstna prednica drugim rastlinam; kajti zemlja postane po njej bolj čista in bolj rodovitna za žita in druge rastline. Na deteljišču turšica izvrstno uspeva, brez vsakega gnoja. Če bomo deteljišča dobro gnojili, ne bomo povzdignili s tem samo rodovitnosti njive, ampak jo bomo očistili tudi plevela. Če ste že primerjali razna deteljišča, ste se že sami lahko prepričali, da čim lepša je bila detelja, tem bolj je ostala njiva plevela čista in rodovitna za prihodnje sadeže. Zaradi tega poudarjam, da je treba na deteljišča obračati vso našo skrb! Dobro jih gnojite! Več ko bodete za nje storili, več bodete dosegli, kajti detelja je zelo hvaležna rastlina. Če vidite, da je detelja v prvi košnji slaba, dajte ji koj po prvi košnji umetnega gnoja in dajte ga z brano zavleči. S tem ne bo pridobila samo naša živinoreja, marveč se bo povzdignila tudi rodovitnost zemlje.

Dajte toraj na deteljišča obračati vso svojo skrb! To velja za domačo deteljo in posebno tudi za nemško deteljo, ki nam daje po 4 do 5 košenj na leto, in ki porabi veliko snovi iz zemlje. Vse te snovi je treba z dobrim gnojenjem vračati. Po preteku nekaterih let mi bodešte pripoznali da imam prav.

Končam. Obilno dela nas čaka v letošnjem letu. Prepričan sem, da se zavedajo naši gospodarji te svoje naloge in da bodo radi storili vse svoje dolžnosti, ki jih imajo nasproti državi in samim sebi. Upajmo zaradi tega, da se bo vzlic vsem težavam in zaprekam storilo vse to, kar je potrebno, da se bo po možnosti opravila tudi spomladna in strniščna setev. In v ta namen nam Bog pomagaj!

Zadružni pregled.

Načelstvo Zadružne zveze v Ljubljani se je v odborovi seji dne 10. marca 1915 konstituiralo sledeče:

Predsednik: dr. J. E. Krek, državni in deželni poslanec i. t. d.;

I. podpredsednik: Bogumil Remeč, ravnatelj slov. trg. šole v Ljubljani;

II. podpredsednik: Matija Kump, c. kr. stotnik v pokoju; načelstveni ravnatelj: Ivan Traven; prisledniki: Anton Belec, župan v Št. Vidu nad Ljubljano, dr. Jos. Hohnjec, profesor v Mariboru, Janko Jovan, ravnatelj Gospodarske zveze v Ljubljani.

Gospodarski pregled.

Posredovanje kmetijskih delavcev. C. kr. kmetijska družba na Dunaju nam je poslala naslednji dopis: Da se vsa kmetijska dela med vojsko izvršujejo neovirano, se priporoča, zagotoviti si pravočasno potrebno število kmetijskih delavcev. Delovni urad c. kr. kmetijske družbe na Dunaju je še v položaju, takoj preskrbeti vsako število kmetijskih pomožnih delavcev v poljubno velikih skupinah s 30 — 40% koseci, in sicer po prestani tritedenski kvaranteni. Kmetijske korporacije, okrajna društva, veleposetniki, posestniki, zakupniki, kmetovalci itd. se torej vabijo, da se poslužujejo tega občekoristnega posredovanja v čim večji meri in naznanijo, koliko delavcev potrebujejo. Naročila sprejema delovni urad c. kr. kmetijske družbe na Dunaju (Arbeitsamt der k. k. Landwirtschafts-Gesellschaft, Wien I. Schaufelgasse 6), ki daje tudi vsa pojasnila, vzorce za pogodbe, prospekte itd. in sicer brezplačno.

Obdelava neobdelanega zemljišča. V tej zadevi je pred kratkim izšel ukaz poljedelskega ministra v sporazumu z ministrom za notranje stvari in s pravosodnim ministrom. (Ukaz z dne 3. marca 1915, drž. zak. št. 55.) Ukaz določa v bistvu sledeče: Občine imajo pravico vsa neobdelana zemljišča v svojem okolišu, ki so za obdelavo pripravna, pa jih lastnik ali druge v to upravičene osebe do 15. aprila ne opravijo pripravljajnih del za pomladansko setev, same posejati. Če občina do 23. aprila 1915 tega ne stori, sme c. kr. okrajno glavarstvo sosednim občinam ali

tretjim osebam dovoliti, da to zemljišče obdelajo. Najdalje do 25. aprila mora vsaka občina predložiti c. kr. okrajnemu glavarstvu seznamek vseh neposejanih zemljišč. Za obdelavo pripravno zemljišče sme ostati neobdelano le tedaj, če ga je lastnik do 31. marca naznanil pri c. kr. okrajnemu glavarstvu, da ga hoče zazidati ali v kak drug namen porabiti, ki obdelavo izključuje in je zato dobil tudi potrebno dovoljenje.

Zemljišča, ki so v smislu zgorajšnih določil ostala občini, da jih poseje, ali so se v ta namen izročila komu drugemu, se morajo po navodilih žetvenih komisij takoj obdelati. Obdelovalec ima vse pravice, ki so potrebne za redno obdelovanje. On sme voziti in hoditi po tujih in zasebnih potih. Dohod in dovoz čez tuje zemljišče za namen obdelave je dovoljen le v toliko, v kolikor je to mogoče brez velike škode za tuje posestvo. Obstojecih pravic do potov se s tako obdelavo ne sme krati.

Lastnik zemljišča nima do donosa nikake pravice, temveč ostane ves donos iz tako obdelanega zemljišča obdelovalcu. Potem ko se spravijo pridelki, ugasne vsaka pravica obdelovalcu do tujega zemljišča. Davke in druga bremena, ki so združena z zemljiščem, mora plačati lastnik zemljišča. Če se zemljišče med tem časom proda ali da v zakup, nima to na obdelovalca nikakega vpliva. Predpise veljavne za lastnika je zmiselno uporabiti tudi za zakupnika, uživalca ali druge stvarne upravičence.

Za pregreške proti temu ukazu določa ministrski ukaz zelo ostro kazen. Tako se na primer kaznuje tistega, ki bi z neresničnimi navedbami hotel preprečiti, da bi oblastvo zemljišče izročilo komu drugemu v obdelavo, kaznuje z globo do 5000 K ali z zaporom do 6 mesecev. Zemljiški posestnik, ki je sicer na svojem za obdelavo pravnem zemljišču opravil pripravljajna dela, opustil je pa po lastni krivdi nadaljnje obdelovanje, se kaznuje z globo do 1000 K ali z zaporom do enega meseca. Ravno to kazen predpisuje ukaz tudi onim tretjim osebam, ki so tuje zemljišče prevzele v obdelavo, pa so tisto po svoji krivdi opustile. Za tiste, ki bi ravnali zoper ukaze političnega oblastva ali žetvene komisije, ki so bili izdani na podlagi tega ukaza, določa imenovani ukaz kazen v denarju do 500 K ali z zaporom do 14 dni. Kazensko postopanje pristoji političnim oblastvom.

Razne objave.

Škropljenje in žvepljanje vinogradov. Ker se še vedno sliši tarnanje kmetov-vinogradnikov, da nimajo dovolj potrebne galice, tako da ne bodo mogli škropiti svojih vinogradov, sporočam sledeče:

Razmeroma je dežela Kranjska z galico v Avstriji najboljše preskrbljena in vsak, kdor se je za to brigal, je od kmetijske družbe dobil vsaj toliko galice, kolikor je rabi za najhujšo silo.

Dalje je kmetijska družba preskrbela perocid, ki mu mnogi, ker je nekaj novega, še ne zaupajo, pa gotovo po krivici, kajti najboljši avstrijski strokovnjaki so prepričani o njegovem popolnem učinku.

Konečno nam ostane še eno, pri nas (tudi od podpisanega) že izkušeno sredstvo, „Tenax“ (beri: tenaks),

Tenaks je modrikast prašek, ki obstoji iz zmlete galice, sode in žveplenokisle glinice.

Zadnja je primečšana zaradi tega, da galica na listu bolj drži, soda pa namesto apna. Raba tenaksa je zelo preprosta. Za 100 l vode se odtehta 1 1/2 kg do 2 kg tega praška, se vrže v vodo in se ž njo dobro premeša. Prašek se hitro raztopi in škropilna zmes je pripravljena.

Pripravlja se jo toraj jako hitro, sproti, če je treba lahko za vsako škropilnico posebej. V tem slučaju se vzame za vsako škropilnico 15 do 20 g. 2 (deke) tenaksa.

Tenaks se dobiva v vrečah po 5, 25 in 50 kg. V vrečah po 25 in 50 kg stane sedaj na Dunaju 180 K za 100 kg. Vožnjina ne stane veliko, ker je je za polovico znižana.

„Tenax“ se dobiva pri tvrdki: Dr. O. Heiner & Co. chemisches Laboratorium, Wien, VI. Mollardgasse 69.

Priporočam tistim vinogradnikom, ki še nimajo ali ne dobe potrebno galico ali peroxid, da se takoj preskrbijo s tenaksom, kajti tudi tega sredstva bo kmalu zmanjkalo.

Svetujem tudi trgovcem na deželi, da si nabavijo tenaks, ker bodo s tem zlasti manjšim vinogradnikom, ki so vajeni kupovati galico po kilogramih v prodajalnah, zelo vstregli.

Dalje opozarjam vinogradnike, da oddaja c. k. kmetijska družba v Ljubljani jako fino, bolonjsko žveplo. Preskrbite si tedaj tudi tega.

Kakor galico (peroxid, tenaks) in žveplo, tako si pa je treba nabaviti tudi potrebne škropilnice in žveplalnike že sedaj, ker se jih pozneje ne bo dobilo. Opozarjam na to vinogradnike še posebej.

Kot najboljše izkušene škropilnice „Avstrija“ stanejo sedaj po znižani, tvorniški ceni z zabojčkom vred na Dunaju 35 K 66 h, žveplalniki, ročni 10 K 20, nahrbtni od 26 K 90 h do 31 K 70 h. Kdor želi teh strojev kaj naročiti, zglasi naj se takoj pri podpisanem.

B. Skalicky,

c. k. vinarski nadzornik v Rudolfovem.

Vabilo na redni občni zbor

Okrajne posojilnice v Mokronogu,

reg. zadr. z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 11. aprila 1915 ob 3. uri popoldne v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Kmetijskega društva v Strohinju,

reg. zadr. z omejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 11. aprila 1915 ob 4. uri popoldne pri Jakobu Markič št. 48.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
5. Poročilo o i. vršeni reviziji.
6. Volitev načelstva
7. Volitev nadzorstva.
8. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Žičah,

reg. zadr. z neom. zav.

ki se bo vršil dne 5. aprila t. j. velikonočni ponedeljek 1915 ob 3. uri popoldne v posojilničnem prostoru.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Čitanje revizijskega poročila.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1914.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov. Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Loki pri Zidanem mostu,

reg. zadr. z neom. zav.

ki se bo vršil dne 25. aprila 1915 ob 3. uri popoldne v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
4. Poročilo o izvršeni reviziji.
5. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Cerkljah pri Krškem,

reg. zadr. z neom. zav.

ki se bo vršil dne 11. aprila 1915 ob 3. uri popoldne v stari šoli v Cerkljah.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
4. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Radovci,

reg. zadr. z neom. zav.

ki se bo vršil dne 18. aprila 1915 ob 3. uri popoldne
v prostorih hranilnice in posojilnice.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
5. Poročilo o izvršeni reviziji.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrudnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Jesenicah,

reg. zadr. z neom. zav.

ki se bo vršil dne 11. aprila 1915 ob pol 4. uri dopoldne
v župnišču.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Poročilo o izvršeni reviziji.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrudnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice Št. Lambertu,

reg. zadr. z neom. zav.

ki se bo vršil dne 11. aprila 1915 ob 3. uri popoldne
v župnišču št. 1.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor vsled nezadostne udeležbe ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrudnikov. Odbor.

Vabilo na IV. redni občni zbor

Kmetijskega društva v Šenčurju,

ki se vrši dne 25. aprila 1915 ob 3. uri popoldne v društven
dvorani v Šenčurju.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
3. Poročilo o izvršeni reviziji.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Kmečke hranilnice in posojilnice v Poljčanah,

reg. zadr. z neom. zav.

ki se bo vršil dne 18. aprila 1915 ob 3. uri popoldne
v posojilničnih prostorih v Poljčanah št. 44.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
4. Poročilo o izvršeni reviziji.
5. Volitev enega uda v načelstvo.
6. Prememba pravil v toliko, da se delokrog razširi.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in ob uri in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrudnikov.

Vabilo na V. redni občni zbor

Čevljarske gospodarske zadruge Dobračevo pri Žireh,

reg. zadr. z omej. zav.

ki se bo vršil dne 5. aprila 1915 ob 3. uri popoldne
v zadrudnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Kmečke hranilnice in posojilnice v Kamnici pri Mariboru,

reg. zadr. z neom. zav.

ki se bo vršil dne 11. aprila 1915 po rani službi božji
v uradnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
4. Slučajnosti.
5. Gospodarsko predavanje nadreviz Vlad. Pušenjak.

Načelstvo.

Vabilo na IX. redni občni zbor

Raiffeisenove posojilnice v Št. Ilju pri Velenju,

reg. zadr. z neom. zav.

ki se bo vršil dne 8. aprila 1915 ob 2. uri popoldne
v uradnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrudnikov. Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

**Kmetijskega društva za občino Stara Loka
s sedežem v Virmažah,**

reg. zadr. z omej. zav.

ki se bo vršil dne 5. aprila 1915 ob pol 4. uri popoldne
v kaplaniji v Stari Loki.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
4. Poročilo o izvršeni reviziji.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Če bi ta občni zbor ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov. Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Živinorejske zadruga v Stari Loki,

reg. zadr. z omej. zav.

ki se bo vršil dne 5. aprila 1915 ob pol 5. uri popoldne
v kaplaniji v Stari Loki.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
4. Poročilo o izvršeni reviziji.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Če bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje drug občni zbor, ki veljavno sklepa pri vsakem številu navzočih. Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Igu,

reg. zadr. neom. zav.

ki se bo vršil dne 11. aprila 1915 ob 3. uri popoldne
v mežnariji.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Potrjenje računskega zaključka za leto 1914.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadružnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Živinorejske zadruga v Košani,

ki se vrši v nedeljo, 11. aprila 1915 ob 3. popoldne v šoli.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika občnega zbora za leto 1913.
2. Račun za leto 1914.
3. Čitanje revizijskega poročila.
4. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor

Kmečke hranilnice in posojilnice v Konjicah,

reg. zadr. z neom. zav.

ki se bo vršil dne 5. aprila ob 3. uri popoldne
v posojilničnem prostoru.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
4. Poročilo o izvršeni reviziji.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadružnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Češnjici,

reg. zadr. z neom. zav.

ki se bo vršil dne 11. aprila 1915 ob 3. uri popoldne
v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Poročilo o izvršeni reviziji.
7. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor

Sodarske zadruga za selško dolino na Češnjici,

reg. zadr. z om. zav.

ki se bo vršil dne 11. aprila 1915 ob 4. uri popoldne
v prostorih posojilnice.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobrenje računskega zaključka za l. 1914.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Poročilo o izvršeni reviziji.
7. Slučajnosti.

Vabilo na XX. redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Trnovem,

reg. zadr. z neom. zav.

ki se bo vršil dne 18. aprila 1915 ob 1. uri popoldne
v uradnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Predložitev računskega zaključka za l. 1914.
5. Čitanje zapisnika o izvršeni reviziji.
6. Volitev 9 članov načelstva.
7. Volitev 5 članov nadzorstva.
8. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadružnikov. Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Šturijah,

reg. zadr. z neom. zav.

ki se vrši v nedeljo, dne 18. aprila 1915 ob 3. uri popoldne v hranilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem obč. zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Sv. Križu pri Trstu,

registrovane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 5. aprila 1915 ob pol 11. uri dopoldne v posojilnici.

Dnevni red:

1. Volitev načelstva.
2. Volitev nadzorstva.
3. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, se vrši pol ure kasneje na istem mestu in po istim dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepa ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Kmetijskega društva v Velikih Laščah,

reg. zadr. z ome. zav.

ki se bo vršil dne 11. aprila 1915 ob 2. uri popoldne v dvorani zadružnega doma v Velikih Laščah.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem obč. zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
4. Nadomestna volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Volitev razsodišča.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov. Odbor.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice pri Sv. Petru pri Mariboru,

reg. zadr. z neom. zav.

ki se vršil dne 18. aprila 1915 popoldne po večernicah v posojilnici.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
3. Poročilo o izvršeni reviziji.
4. Dopolnilna volitev načelstva in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

V slučaju nesklepčnosti, vrši se pol ure pozneje drug občni zbor z istim dnevnim redom, ki brezpogojno veljavno sklepa. Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Senožečah,

reg. zadr. z neom. zav.

ki se bo vršil dne 11. aprila 1915 ob pol 3. popoldne v zadr. prostori.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem obč. zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
4. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Bohinjski Bistrici,

reg. z neom. zav.

ki se vrši dne 11. aprila 1915 ob pol 3. uri popoldne v župnišču.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem obč. zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor v navedenem času ne bil sklepčen vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Živinorejske zadruge v Senožečah,

reg. zadr. z omej. zav.

ki se bo vršil dne 11. aprila 1915 ob 4. uri popoldne v prostorih hranilnice in posojilnice.

Dnevni red:

1. Odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ne bil ob navednem času sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Sitarske in žimarske zadruge v Stražišču,

reg. zadr. omej. zav.

ki se bo vršil dne 11. aprila 1915 ob 3. uri popoldne v prostorih zadruge.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
4. Volitev treh članov nadzorstva.
5. Slučajnosti.